

НАПРЯМ 9. МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА ДІТЕЙ ТА ЇХ БАТЬКІВ ВНАСЛІДОК СКЛАДНИХ ДІАГНОЗІВ Лисенко О. С.	100
--	-----

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТУЇЦІЇ У ПРОФЕСІЇ ЛІКАРЯ Лобанова А. О.	103
--	-----

СТИЛЬ ВИХОВАННЯ В БАТЬКІВСЬКІЙ СІМ'Ї ЯК ПРИЧИНА ВИНИКНЕННЯ ПАТОЛОГІЧНОГО ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ Проскурня А. С.	106
--	-----

НАПРЯМ 10. ПОЛІТИЧНА І ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ПОЛІТИЧНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ Гладка К. А., Сергієнко І. І.	110
---	-----

РОЛЬ СОВІСТІ У СТАВЛЕННІ ЗАСУДЖЕНОГО ДО ВЧИНЕНОГО ЗЛОЧИНУ Суліцький В. В.	112
--	-----

НАПРЯМ 11. ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

ВИКОРИСТАННЯ ЗВОРОТНЬОГО ЗВ'ЯЗКУ ІПК (ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ) У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ З УЧНЯМИ ПТНЗ Павлюк О. Д.	115
---	-----

2. Василюк М. А. Основы теории коммуникации / М. А. Василюк. – М.: Гардарики, 2012. – 374 с.
3. Головатий М. Ф. Політична психологія. 2-ге видання / М. Ф. Головатий. – К.: ЦНЛ, 2009. – 400 с.
4. Маркони Джо. РР. Полное руководство / Джо. Маркони [Пер. с англ. Д. Р. Геренава, Ю. П. Леоновой]. – М.: Вершина, 2006. – 256 с.
5. Ольшанский Д. В. Политическая психология / Д. В. Ольшанский. – СПб.: Питер, 2010. – 344 с.
6. Почепцов Г. Г. Символы в политической рекламе / Г. Г. Почепцов. – К.: 2010. – 328 с.
7. Райгородский Д. Я. Психология и психоанализ рекламы. Личностно-ориентированный подход. / Д. Я. Райгородский. – Самара, 2011. – 340 с.
8. Траверсе Т. М. Політична психологія / Т. М. Траверсе. – К.: Парламентське вид-во, 2013. – 240 с.

РОЛЬ СОВІСТІ У СТАВЛЕННІ ЗАСУДЖЕНОГО ДО ВЧИНЕНОГО ЗЛОЧИНУ

Суліцький В. В.

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Інститут людини

Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

Конструктивна психологія, розглядає совість як окремий інтегральний елемент у структурі особистості, що відповідає за співвідношення внутрішньої усвідомленої впевненості й індивідуальної (індивідуальної у групі, як відведеної ролі) поведінки особи до особистісних висновків про внутрішнє усвідомлення впевненості та наслідків вчинків, які настали в результаті індивідуальної чи групової поведінки [1].

На підставі опитування 2342 засуджених за різні види злочинів, отримали такі результати:

- цілком винен;
- винен;
- частково винен;
- більше винен, ніж не винен;
- більше не винен, ніж винен;
- не винен;
- цілком не винен;
- не винен, але частково;
- винен, але винним себе не відчуваю;
- вини у вчиненому злочині «не бачу»;
- моєї дії не є злочином;
- винен (не винен), тому що просто вийшов з розуму;
- не маю жалю про те, що зробив, але шкодуєш;
- не винен тому, що злочин став наслідком обставин;
- винен той, хто підштовхнув мене до цього;
- я винен у відношенні до держави (суспільства);
- винен у відношенні до мене;
- не винен тому, що мене «підставили».

Варіанти відповідей щодо сприйняття терміну покарання:

- цілком згоден;
  - згоден;
  - частково згоден;
  - не згоден;
  - частково не згоден;
  - цілком незгоден, це не моя провина;
  - строк покарання не відповідає ступеню злочину;
  - вважаю, що строк покарання м'який;
  - строк покарання здивував мої очікування;
  - я гадав, що термін покарання буде довічним;
  - мене треба розстріляти;
  - я заслуговую довічного позбавлення волі.
- За результатами індивідуально-психологічного ставлення до злочину, ми отримали такі результати:

— основною проблемою для засудженого у статусі підозрюваного (73%), під час слідства, було вирішення питання щодо пристосування до умов позбавлення волі у разі відповідного рішення суду;

— 65% осіб вважали себе здатними пристосуватися до умов позбавлення волі;

— 92% передбачали понести більш м'яке покарання, або зовсім його уникнути;

— 79% засуджених за вчинений злочин покладали провину на друзів, родичів, потерпілого, слідство, суддю, прокурора, «важке життя», тільки не на себе;

— встановлена одна особливість: при повному визнанні провини та прийнятті покарання, 99% засуджених вважають себе «жертвами обставин»;

— 1% адекватно ставилися до вчиненого злочину, його наслідків, покарання, умов відбування покарання, труднощам соціалізації після звільнення. Саме цей один відсоток і є ті колишні засуджені, яким вистачило одноразового перебування в місцях позбавлення волі, щоб ніколи більше туди не потрапляти.

— 76% засуджених визнають власну провину суто формально. Ми не спостерігали аудіовізуальних ознак широго усвідомленого каяття, але були ознаки переживання за власну подальшу долю.

У той же час, ми встановили деякі психологічні закономірності:

— бажання засуджених відштовхнути від себе власний злочин;

— втеча від моральної та духовної оцінки злочину в силу психотравмуючих наслідків для себе таких оцінок;

— зосередження уваги на зв'язках між різними зовнішніми чинниками та наслідками їх суспільно-небезпечних дій;

— приниження власної ролі у злочинні та намагання не відчувати себе джерелом їх наслідків: «Так, вчинив, але не винний!!!».

Таким чином, шире усвідомлене каяття засудженого (структурно-логічна схема з урахуванням компоненту совісті) складається, на нашу думку, з таких елементів: ставлення до себе, ставлення до оточуючих, ставлення до життя, ставлення до майбутнього, ставлення до суспільства, ставлення до злочину, ставлення до наслідків злочину, ставлення до покарання, ставлення до процесу виправлення, ресоціалізації та соціалізації.

Література:

1. Сулицкий В.В. *Совесть как категория руальной (конструктивной) психологии: Сборник материалов X Всероссийской научно-практической конференции [«Дружининские чтения»], (Сочи, 09-11 июня 2011 года).* / В.В. Сулицкий, С.В. Медников и др. // Под. ред. И.Б. Шуванова и др. / Министрство образования и науки РФ и др.— Сочи: РИЦ ФГБОУ ВПО «СГУ», 2011. — Том I. — С. 225-228.